- dalgelė (pilk. XXVI, k. Nr. 1), žalvarinių sraiginių įvijų liekanos, žalvarinis plokštelinis antsmilkinis. Aptikta ir kapų be metalinių įkapių (pilk. XXX, k. Nr. 1). Galima pridurti, kad vaikams gaminti mažų matmenų papuošalai. Pvz., viename iš nedidelių pilkapio XXX vainikų rasta žalvarinė pusiau apskrito pjūvio apyrankėlė.

Atidengtų kapų chronologija didesnių abejonių nekelia. Pagal radinius kapus galima skirti B1 periodo pabaigai - B2 periodo pirmajai pusei, t.y. I m.e. a. viduriui ir jo antrajai pusei.

1991 m. tyrinėjimų metu XXXII pilkapyje buvo aptikti keli vėlyvi griautiniai kapai, įkasti į pilkapio sampilą. Dalis ir šių kapų buvo apardyta. Kapų gylis - 0,95-1,2 m nuo dabartinio žemės paviršiaus. Mirusieji laidoti aukštielninki, ištiestoje padėtyje, galvomis beveik tiksliai pietų kryptimi. Jokių karstų pėdsakų nepastebėta.

Šiuose kapuose prie mirusiųjų griaučių aptiktos kelios keturkampės geležinės diržų sagtys, geležinis peilis su medinėmis kriaunomis, B raidės formos geležinis skiltuvas. Kaip matome, tai pagrindiniai daiktai, įėję į drabužių kompleksą (išskyrus skiltuvą). Šių kapų chronologiją sunkiau nustatyti, nes nėra tiksliau datuojančios medžiagos. Galbūt minėti kapai priklauso XV-XVII a., o gal ir vėlesniam laikotarpiui.

1991 m. buvo užbaigta tirti Paragaudžio pilkapyno šiaurinė dalis. Liko neištirti dar 4 pilkapiai pietinėje dalyje, labai suardytos kelių pilkapių sampilų liekanos.

Kristina Rickevičiūtė

KULAUTUVOS (KAUNO RAJ.) KAPINYNO TYRINĖJIMAI

Kapinynas yra kairiajame Nemuno krante, apie 1,5 km į šiaurės vakarus nuo Kulautuvos gyvenvietės, pietvakarinėje keliuko Kulautuva-Batniava pusėje, kaimo laukuose. Į

šiaurės rytus nuo kapinyno yra vadinamasis Tamaros kalnas, į šiaurės vakarus prie upelio - senovinė gyvenvietė. Bendras archeologinio paminklo plotas 8,6 ha.

1987 m. MMT žvalgomosios ekspedicijos metu buvo atrastas Kulautuvos kapinynas, nustatytos jo ribos. Anos ekspedicijos metu rasta žalvarinė antkaklė trimitiniais galais.

1990-1991 m. kapinyną tyrinėjo Vytauto Didžiojo karo muziejaus archeologinė ekspedicija. Ištirtas 425 m^2 plotas, aptikta pavienių titnago dirbinių iš mezolito ir neolito bei 10 kapų. 8 nesudegintų mirusiųjų kapai datuojami I a. antraja puse-IIa. viduriu. Du sudegintų mirusiųjų kapai nedatuoti, nes juose nerasta jokių dirbinių. Be to, ištirtuose plotuose aptikta akmenų vainikų, kelios laužavietės su ankstyvąja grublėtąja keramika ir neaiškios paskirties apskritų duobių.

Nesudegintų mirusiųjų kapai buvo centrinėje kapinyno dalyje. Nustatyta, kad 8 kapuose palaidoti 3 kūdikiai, 2 merginos, 2 vyrai. Vieno mirusiojo lytis nenustatyta. Mirusieji gulėjo 50-109 cm gylio, nuo 80x29 cm iki 217x82 cm dydžio, pailgose užapvalintais kampais duobėse. Kapų duobėse mirusiųjų galvūgalyje ir kojūgalyje rasta po 2 akmenis (tik vyro kape Nr.3 nebuvo akmenų). Kūdikio kape Nr.1 galvūgalyje rastas vienas didelis akmuo. Mirusieji palaidoti aukštielninki, galvomis į šiaurės vakarus ir pietryčius. Aiški tendencija vyrus ir moteris laidoti priešingomis kryptimis. Šiaurės rytų kryptimi laidoti vyrai ir kūdikis. Pietryčių kryptimi - moterys. Kitų mirusiųjų laidojimo kryptys nenustatytos, nes kapuose Nr.5,6 kūdikių griaučiai visai sunykę, o kapuose Nr. 2,7- aptikti tik kaulų fragmentai.

Įkapių nedaug. Kapuose Nr.5,6,7 įkapių neaptikta. Du įmoviniai kirviai rasti atsitiktinai. Vienintelis įmovinis ietigalis buvo vyro kape Nr.3. Peilio geležtė aptikta irgi tame pat kape. Smeigtukų rasta vyrų ir moterų kapuose. Lazdelinis geležinis smeigtukas puošė mirusįjį kape Nr.3. Tokio pat geležinio smeigtuko fragmentas buvo vyro kape

Nr.8. Dar vienas geležinis lazdelinis smeigtukas rastas atsitiktinai. Du ritiniai - geležinis ir žalvarinis - smeigtukai aptikti merginos kape Nr.2. Mirusiąją puošė du įvijiniai antsmilkiniai, kaklo apvara iš įvijėlių ir žalvarinė apyrankė pumpuriniais galais. Dvi žalvarinės apvalaus pjūvio apyrankėlės, puoštos skersiniais brūkšneliais, rastos kūdikio kape Nr.1.

Žalvarinė akinė segė aptikta atsitiktinai. Keturi negludinti gintaro karoliukai buvo merginos kape Nr.4. Žalvarinės sagtelės fragmentas rastas kape Nr.2.

Degintiniai kapai aptikti skirtingose kapinyno dalyse. Kapai nevienalaikiai. Degintinis kapas Nr.II aptiktas centrinėje kapinyno dalyje ir, matyt, priklausė vėlyviesiems kapams. Šalia kapo ir visame plote rasta arklio dantų, pavienių degintų kauliukų, angliukų iš suardytų kapų. Kapo duobė buvo 116x92 cm dydžio, ovali. Degintų kauliukų ir angliukų sluoksnio storis tik 6 cm. Dalis kapo greičiausiai nuarta, nes jis aptiktas beveik paviršiuje - 23 cm gylyje. Šis kapas, matyt, priklauso vėlyvajam kapinynui.

Degintinis kapas Nr. I aptiktas pietrytinėje kapinyno dalyje, 47 cm gylyje. Kapo duobė 114x87 cm dydžio, ovali. Degintų kauliukų ir angliukų sluoksnio storis 12 cm. Prie kapo duobės šiaurės vakarinio krašto, 61 cm gylyje, atpreparuotas 151x164 cmdydžio išorinėje pusėje ir 92xl 14 cm dydžio vidinėje apskritas akmenų vainikas, šiaurės vakarinėje pusėje sudėtas iš 3 eilių mažesnių akmenų, o pietrytinėje pusėje - iš 2 eilių didesnių akmenų. Preparuojant vainiką, jo viduryje nerasta nei dirbinių, nei angliukų, nei kauliukų. Tame pat plote, 2m į pietryčius nuo vainiko aptikti dar dviejų vainikų puslankiai, sudėti iš 2 eilių įvairaus dydžio akmenų. Pirmasis rėmėsi į ploto pietvakarinį kraštą, kitas buvo 30 cm nuo pirmojo į šiaurės rytus. Be to, pietrytinėje kapinyno dalyje aptiktos kelios laužavietės. Plote Nr.I laužavietė buvo pailga, 181x73 cm dydžio, su dideliais akmenimis šiaurės vakariniame ir pietrytiniame

gale. Pietrytinėje laužavietės dalyje rasta daug smulkių grublėtos keramikos perdegusių šukelių, jų sluoksnio storis - 11 cm. Kita mažesnė laužavietė - 81x53 cm dydžio su nuodėguliu 31 cm ilgio ir grublėtos keramikos šukelėm. Sluoksnio storis - 7 cm.

Centrinėje kapinyno dalyje, plote Nr. IV, aptikta kiaušinio pavidalo 70x51 cm dydžio duobelė, gaubtu viduriu, prie šiaurės rytinio krašto buvo angliukų. Atrodo, kad Čia duobutėje trumpai kūrenta ugnis. Ištirtuose plotuose rastos kelios duobės su angliukais sampiluose. Plote Nr.I duobė 142x126 cm dydžio, apskrita, su intensyviu 18 cm skersmens angliukų ploteliu pietvakarinėje pusėje ir pailgu ruoželiu šiaurės rytinėje. Angliukų plotelio sluoksnio storis - 7 cm. Pavienių angliukų buvo visame sampile iki pat dugno. Duobės gylis - 64 cm. Centrinėje kapinyno dalyje, plote Nr.IV aptikta didelė 188x176cm dydžio duobė su angliukais šiaurės rytinėje dalyje. Angliukų sluoksnio storis skersiniame pjūvyje 7 cm. Giliau preparuojant pilkšvą duobės žemę, angliukų jau neaptikta. Duobės gylis 58 cm. Kulautuvos kapinyno tyrinėjimai bus tęsiami.

Birute Salatkienė

LIEPORIŲ (ŠIAULIAI) KAPINYNO 1990 IR 1991M. TYRINĖJIMAI

Lieporių kapinynas atrastas 1983m. Tada jis buvo Šiaulių raj. "Naujo gyvenimo" kol. žemėje, Lieporių kaimo gyventojų J.Katkaus ir I.Budraičio sklypuose, apie 800m nuo tuometinės Šiaulių miesto ribos. 1987m. kapinyną tyrinėjo MA II archeologė Ilona Vaškevičiūtė (žr. ATL 1986 ir 1987 metais. V., 1988 P. 114). Buvo ištirtas 660m^2 plotas, rasta 10 kapų, 121 archeologinis dirbinys. Konstatuota, kad tai IV-VII m.e.a. žemaičių kapinynas.